

pesnikov, zastopanih v tej zbirki, piše v svobodnih verzih ali pa neguje asonanco.

Prevajalec omenjenih pesnikov Petru Cîrdu, tudi sam nadarjen pesnik v romunskem jeziku, živeč v avtonomni pokrajini Vojvodini, je z dokajšnjim uspehom iskal in našel ustrezne pesniške izraze v romunskem jeziku, tako da so njegovi prevodi na dovolj visoki umetniški ravni. V prevodih je v veliki meri ohranil bistvo in duha slovenske poezije.

Predgovor, »pesniški« predgovor, ki ga je podpisal pisatelj in kritik Gheorghe Tomozei, je v resnici zanosen slavospev slovenski poeziji ter toplá spodbuda romunskemu bralecú, ki jo končuje z besedami: »Da iz srca v srce objema z ljubeznijo toplo liriko slovenskih pesnikov, ki jih bo, o tem sem prepričan, romunski bralec prebiral v svetlobi večernih ur z enako bratsko spoštljivostjo, kot je to napravil Gheorghe Tomozei januarja 1984.«

In ob sklepu: ta prva antologija slovenske poezije, objavljena v Bukarešti, je nov korak v razvoju kulturnih odnosov med dvema prijateljskima narodoma.

Ljubljana, 10. 11. 1984

Oros Marius

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V svoji jubilejni, stoti številki sept.—okt. 1984) končuje milanska revija *Uomini e libri* svojo serijo pogovorov s slovenskimi pisatelji. Od lanskega junija — revija je dvomesečnik — je Arnaldo Bressan predstavil italijanskemu občinstvu Cirila Zlobca, Matjaža Kmecla, Toneta Pavčka, Janaka Kosa, Jaša Zlobca in Vladimira Kavčiča. Bressan je v pogovoru z navedenimi avtorji osredotočil svoje zanimanje predvsem na vprašanje naroda, iz odgovorov slovenskih pisateljev je poskušal izluščiti naš odnos do naroda

in družbe ter ugotoviti vlogo in mesto pisatelja v njej. V takšnih okvirih je potekal tudi pogovor z Vladimirom Kavčičem. Iz njega prevzemamo nekaj odstavkov.

A. Bressan: *Kaj pomeni za vas sintagma biti Slovenec, prav o tem namreč razmišljajo v Uomini e libri tudi vaši kolegi. Vas ta zgodovinska in človeška danost v čem, kot pisatelja, omejuje ali otežuje s kakšno posebno problematiko s čim, kar bi občutili kot »dolžnost« prav kot slovenski pisatelj?*

A. Kavčič: Pripadati nekemu narodu, je najbolj temeljna človekova identiteta, ki se je izoblikovala že v davni preteklosti. Menim, da se je tudi v sedanjosti in prihodnosti ni treba odrehati. Zakaj? Na račun česa? Biti Slovenec je bila najprej moja usoda, potem pa tudi moja odločitev. Ni mi žal za to, čeprav se zavedam, da sem s tem svoje pisateljsko delo obsodil na majhno, skoraj nikakršno odmevnost. Vendar ne želim biti uspešen pisatelj. Ne računam na to, da bi živel od svojega pisateljskega dela. Pisanje je zame oblika svobode, v kateri in s pomočjo katere raziskujem človeka in njegove možnosti, tudi jezikovne. Če bom pri tem odkril kaj pomembnega, najbrž ne bo ostalo skrito širšemu krogu bralcev.

A. Bressan: *Za vaše pisanje je značilno, da se s podobno izrazitostjo, lahko bi rekli z osebnim angažiranjem, ukvarjate tako z vojno kot s sodobno problematiko. Je med njima kakšna posebna zveza?*

V. Kavčič: Vojno sem doživel zelo intenzivno. Kot otrok sem živel na ozemlju, kjer so bili spopadi med partizani in Nemci vsakdanji pojav. Doživel sem revolucijo na vasi in ta doživetja so me zaznamovala do konca življenja. Skeptičen sem do ljudi nasploh. Glede človekove usode in njegovih možnosti sem blizu eksistencialistom. Po drugi plati pa je bila za nas vse druga svetovna vojna pomembna zgodovinska prelomnica. Z zmago osvobodilnega gibanja se je začela oblikovati nova

življenjska kvaliteta, vsaj verjeli smo, da bo tako. Kako se bo človekova narava, kakršno sem spoznal med vojno, obnesla v novem družbenem redu, ki bo boljši, bolj human od vseh dosedanjih? S tega stališča sta me skoraj z enako intenziteto privlačila tako vojni kot povojni čas.

A. Bressan: *Bili ste eden prvih, ki se je lotil tako imenovane tabu teme, s knjigo ste imeli celo nekaj težav, kako gledate na ta problem, ki v Jugoslaviji kot v drugih socialističnih deželah ni tako redek?*

V. Kavčič: Ne priznavam prepovedanih tem in ne represije, ki jih utemeljuje. Vse, kar se dogaja v človeški družbi, je naš skupen problem. Nihče nima pravice upravljati z nami, ne v imenu Boga ne v imenu socializma. Prepovedane teme so velika moralna preizkušnja za socialistične dežele. Vendar se je izkazalo, da so politična razmerja v teh deželah obremenjena z enakimi ali celo hujšimi problemi kot drugod. Menim, da je za današnjo civilizirano človeško zavest nesprejemljivo načelo o posvečenih ciljih, za dosego katerih bi bila dovoljena vsa sredstva.

V isti številki revije, ki je poročala o Cankarju in Krleži, beremo tokrat tehtno oceno, ki jo je Adriano Bon namenil italijanski izdaji Selimovičevega romana Derviš in smrt v prevodu L. Costantinija (založba Jaca Book, Milano).

*

V deseti številki beograjske Književnosti se nadaljuje anketa o umetnosti in resničnosti, ki se ji v tej številki pridružuje Niko Grafenauer. *Življenje in zgodba, ponovno* je šesto nadaljevanje literariziranih pričevanj Jare Ribnikarjeve. Sledi jim trinajsto nadaljevanje Novega dnevnika Tarasa Kermaunerja (*Kako postopati s svojimi doseljenci*)! Esej kritično in polemično obravnava vprašanje jezika in naroda v Sloveniji, pri tem se pa sklicuje na uradne izjave in na pojave, ki so del večnarodnega

vsakdana v Jugoslaviji in predvsem v Sloveniji. Omenja pojave slovenskega nacionalizma, ki ga je posredno podpirala uradna politika s čezmernim zaposlovanjem delovne sile iz drugih republik, čeprav se je v določeni meri javno kazal že prej (n. pr. Pirjevčev pogovor s Čosićem v Sodobnosti v začetku šestdesetih let. Kermauner med drugim piše: »Nacionalizma, ki ga povzročamo sami, ko v Slovenijo nerazumno pritegujemo delavce, ni mogoče izkoreniniti z moraliziranjem, ideologizacijami in nesorazmerno krepitvijo narodnih (nacionalističnih) čustev. V tej smeri je tudi krepitev narodne samobitnosti dokaj sporna. (Mar je leta 1982 krepitev narodne samobitnosti sploh potrebna? Ali ni pomembnejša pluralizacija, diferenciacija, izobraževanje, avto-refleksija slovenske družbe in drugih jugoslovanskih družb?) V Jugoslaviji veljamo za organizacijsko najbolj posrečen narod. Čas je torej, da omenjena vprašanja, ki so vsa predvsem praktične narave, če ni za njimi nacionalnega interesa, uredimo s spretno organizacijo, vendar ne s pomočjo sumljivega patosa, katerega glavna odlika je, da zamegljuje resničnost.

Kajpak veljajo moje kritične pripombe tudi za druge jugoslovanske narode. Samokritika je mogoča in učinkovita, če jo uporabljajo povsod; če je recipročna; če je na drugem mestu ne uporabljajo v imperialistične namene. Tako tudi mi Slovenci ne smemo zlorabljati srbske, hrvaške ali albanske samokritike,« piše med drugim Taras Kermauner v Književnosti.

*

Sedma številka reških Dometov pri naša natis radijske igre Davora Slamniga *Ribica v Klavirju*. V literarnem delu še objavlja Nikola Vujčić, in sicer *Ženske pesmi* s podnaslovom *Dihanje in drhtenje*. Lazarov Miodrag Pashu piše o ameriškem skladatelju, pisatelju, likovniku in esejistu Johnu Cageu — med tradicijo in inovacijo.